

(א) לקמן ע"פ: ט"ז: (ב) לקמן ע"פ: ט"ז: (ג) [לעיל מד: ושי"ג], (ד) [ע"י חוקי סנהדרין] (ה) [ע"פ ד"ה צבור ומספות זכאים ע: ד"ה אפי"ה] (ו) [קדושין מו: ט] (ז) [ל' כשמתפסק]

תורה אור השלם

1. ואם שור נבגד הוא מתמלל שלשם והיורד בבגדיו ולא יקשרו והמית איש או אשה השור יסקל וגם בעליו יוקרט: שמות כא כט

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה השפא וכו' לפי דמיו דרבה ושור:

גליון הש"ס

תוס' ד"ה מבור כו'. דמחיים לא תסתר ע"י זכאים ע"פ ע"ה מורה"א אפילו:

רבינו חננאל

אמר רבינו לא דכילי עלמא אומרינן באיסורי הנאה הרי שלך לפניך [הדרן ע"ך שור שנגח ד' ה"ח]

שור שנגח ד' וה' פרק רביעי בבא קמא

מכור. הוא לרדיא: הקדישו מוקדש. ונפקא מיניה לאי מיתנה מיניה מעל: מוחזר. ואע"ג דשקלי ליה צי דינא הוי שומר פטור דהא כשאחזירו שור מעליא הוא: אינו מוקדש. ללא ברשותיה דמריה קאי לאקדושה: אין אומרינן באיסורי הנאה הרי שלך לפניך. ונפקא מיניה לגזל חמץ ועבר עליו הפסח והחזירו אינו מוחזר: דא"כ לרצונן אין אומרינן: ליפלו רבנן בחמץ צפסח ולימרו דחייב ואנן קיימא לן בהגזל ע"ס (לקמן ד' ט"ז): לרצונן חמץ ועבר עליו הפסח והחזירו וכן שור עד שלא נגמר דינו אומרינן לו הרי שלך לפניך אבל משנגמר לא והא סברא לרצונן הוא דשמיעא לכו וקמני דבחמץ צפסח מודו דאמרינן באיסורי הנאה הרי שלך לפניך אלא דכילי עלמא אומרינן באיסורי הנאה הרי שלך לפניך אלא הרי שלך לפניך היכא דאיסורא ממילא אתא ליה כגון חמץ צפסח ולא מני א"ל האי לאו מידי הוא אלא הכל משום הכי אמרי רבנן אינו מוחזר דאמר ליה אתפסמיה לתוראי כו' והזיקא צדיקים הוא שהציאו לצי דינא. והאי דנקט אי אהדרתיה ניהליה לאו משום דחיובה דלא אהדרתיה הוא דא"כ בחמץ צפסח נמי לימא ליה אי אהדרתיה ניהליה הוא כלינא ליה ועוד לר' יעקב נמי נהי גומריס דינו של שור שלא בפניו נגמא ליה אי אהדרתיה ניהליה הוא שחיטתא ליה אלא אדלא אהדרתיה לא מחייבי ליה רבנן דהא קמהדר ליה השתא ואמרינן באיסורי הנאה הרי שלך לפניך אלא חיובה משום דהולוכו לצידיס והכי קאמר ליה לא היה לך להולוכו לצידי דאי הוה צדי הוה מערקנא ליה מייניהו: סוף סוף מיגמר הוה גמרי ליה לדיניה. הלכך הוה ליה היקא דממילא ולא צדידיס: מה עעליס צפניהס. כדכתיב עד עמדו לפני העדה למשפט (במדבר לה: א) דנטריה. שמירה מעולה: כולוה נמי נפטור. ממנו שור צר משאל דהא אנוסין הס: שמירה פחותה. דלת שיכולה לעמוד ברוח מצויה: כלספ ליה שמירסו. דאין עליו

HebrewBooks.org © Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

מכור הקדישו מוקדש שחטו בשרו מותר החזירו שומר לבית בעליו מוחזר משנגמר דינו מכור אינו מכור הקדישו אינו שחטו בשרו אסור החזירו שומר לבית בעליו אינו מוחזר כו' יעקב אומר אף משנגמר דינו החזירו שומר לבעליו מוחזר לימא בהא קמפילגי דרבנן סברי אין אומרינן באיסורי הנאה הרי שלך לפניך ורבי יעקב סבר אומרינן באיסורי הנאה הרי שלך לפניך אלא דכילי עלמא אומרינן באיסורי הנאה הרי שלך לפניך דא"כ נפלוה לענין חמץ צפסח אלא הכא בגומרינן דינו של שור שלא בפניו קמפילגי דרבנן סברי אין גומרינן דינו של שור אלא בפניו דאמר ליה אי אהדרתיה ניהלי הוה מערקנא ליה לאגמא השתא אתפשתיה לתוראי בידא דלא יכילנא לאשתעווי דינא בהדיה ור' יעקב סבר גומרינן דינו של שור שלא בפניו דאמר ליה סוף סוף מיגמר הוה גמרי ליה לדינא מאי טעמא דרבנן יהשור יסקל וגם בעליו יומת כו' כמיתת הבעלים כך מיתת השור מה בעלים בפניהם אף שור בפניו ור' יעקב בשלמא בעלים בני טענה ניגהו אלא שור בר טענתא הוא: ימסרו לשומר הנם ולשוואל כו': תנו רבנן ארבעה נכנסו תחת הבעלים ואלו הן שומר הנם והשוואל נושא שכר והשוכר הרגו תמין נהרגין ופטורין מן הכופר מועדין נהרגין ומשלמין את הכופר וחייבין להחזיר דמי שור לבעליו חוץ משומר הנם ליפטור דמי אי דנטריה אפילו כולהו נמי ליפטור ואי דלא נטריה אפילו שומר הנם ניהייב אמרי הכא במאי עסקינן ידנטריה שמירה פחותה ולא נטריה שמירה מעולה שומר הנם כלתה לו שמירתו הנך לא כלתה שמירתן אמרי כמאן אי כרבי מאיר דאמר

מה.

עין משפט
נר מצוה

ע"א א מ"י פ"ג מהל' גולה ואברהם הלכה ד סמג ע"פ ע"ג טו"ע מ"מ ס"י סבג סעיף א: ע"ב ב מ"י פ"ה מהל' חוקי ממון הלכה י סמג ע"פ ס: ע"ג ג ד מ"י ס"ג ע"ד הלכה ד סמג ע"ג טו"ע מ"מ ס"י ע"ג סעיף ט: מ

מוסף רש"י

מכור. ולא יסקל דבעינן מיתה והעמדה בדין שיהא שוין כאלה (לקמן צ"ח). מוחזר. ופטור שומר (ש"ס). דאמר ליה אי אהדרתיה כו'. בשור שהמית הוא דלמך אין מוחזר משום דלמך ליה האי איסור הנאה לאו ליסור דלמי עליה ממילא הוא כגון חמץ צפסח, אלא את קטלמיה צדידיס שהציאו לצידי דאי הוה נבגד אלא מערקנא ליה לאגמא כו' (ש"ס).

מכור. פי' צקונטרס לרדיא ומשנגמר דינו אינו מכור לאסור בהנאה ואפילו ר"ת דמפרש א דמחיים לא מיתסר מ"מ הרי אסור להשהותו לענות דינו וצמדהורה אחת פרש"י מכור מכור דלמך ליה מוכר היה לך לשוטמו כיון שידעת שהרג ואת הוא דאפקדת אנפשא ולא הוי מקח טעות וא"ת וסיפא כשנגמר דינו דקמני אינו מכור מסתמא יודע שנגח ושנגמר דינו דומיא דרישא שידע שהרג וא"כ ליהוי מעות מתנה כמו צמקדש אמותו"ו וי"ל שאין הכל בקאיין בדין שור הנסקל וצבור שיכול להשהותו לעשות צו מלאכתו או אפילו לשחטו סבור דש"י: דאם כן ליפלוה בחמץ צפסח. פי"ה ואנן קי"ל בהגזל [ע"ס] (לקמן ד' ט"ז): לרצונן אומר הרי שלך לפניך דקמני צברייתא גזל חמץ ועבר עליו הפסח שור והחזירו עד שלא נגמר דינו אומר לו הרי שלך לפניך אבל משנגמר דינו לא והאי סברא לרצונן הוא דשמיעא לכו וקמני דבחמץ צפסח מודו וקשה לפירושו דסוגיא דהכא אימא נמי התם צהאי שמעתא ומוכח התם דרבה שדחה ואמר דכ"ע אומריס באיסורי הנאה הרי שלך לפניך מדלא פליגי בחמץ צפסח לא היה יודע אותה צרייתא אלא רבה צר שמאלא הציאה ואמר ליה רב תסקא אי משכחת לכו לא תימא לכו ואורי"ו דייק מדלא פליגי בחמץ שלא הייתי יכול לטעות ולהעמיד מחלוקתם צבילתא אחריתי:

השתא אתפסמיה לתוראי. פי' הקונטרס אתפסמיה צדידיס שמסרו לצידי דלדנו צסקילה ולכך אין יכול לומר לו הרי שלך לפניך לפי שהתפיסו צדידיס והשתא לפי זה נוכל להעמיד כל הדבא דמתני' בהגזל קמא (לקמן ד' ט"ז): כרבנן דרבי יעקב לפי דמיו (א) דרבא ושור היואל לסקל דקמני צמתני דהתם דא"ל הרי שלך לפניך כגון שפסוקו צ"ד מאלהין ומינה רש"י פי' שם שאין מעמיד כרבנן רק רישא אבל הסיפא דשור היואל לסקל דמתנימין לא אתיא כרבנן אלא כו' יעקב דוקא וזה פי' משום שרואה להעמיד שור היואל לסקל דמתנימין צתפיסו צדידיס ליד צ"ד דומיא דצרייתא דהיינו צתפיסו צדידיס וקשה לפירושו דאם זה היואל לא הוי היוק ניכר אפילו אתפסיה צדידיס לא יתחייב ואם הוא ניכר אפילו תפסו צ"ד מאלהין למה יפטור וכי לא היה לו לשומרו שלא ליד לידו כן ועוד דאם הוא פטור כשתופסיס אותו מאלהין כו' כשתופסיס אותו צדידיס נמי פטור דסוף סוף אפילו לא היה מתפיסו צדידיס היו תופסיס אותו מאלהין ולא הפסקו צעליס בהתפסותו כלום ונראה לר"י דמתפסוהו מאלהין נמי חייב דמה שנופל ליד צ"ד חשבו היוק ניכר וכיון דעל ידי פשיעה נפל ליד צ"ד חייב ולא יכול לומר הרי שלך לפניך כמו בחמץ ועבר עליו הפסח שהוא היוק שאינו ניכר הלכך יכול לומר שם הרי שלך לפניך ור' יעקב לא חשיב היוק ניכר מה שנופל ליד צ"ד וגמרו את דינו כיון שאפילו לא בא לידם היו גומרינן את דינו ונמנא שאינו מפקד ע"י שצא לידם אלא כאילו גמרו דינו שלא בפניו חשיב לפי שגם אז היה נאסר והוי היוק שאין ניכר ולכך יכול לומר לו הרי שלך לפניך כמו בחמץ ועבר עליו הפסח ואי אהדרתיה לאו נמינת טעם הוא שהיה יכול להצילו ע"י כך שאין תלוי בזה כמו שפי"ה אלא כלומר לא היו גומרינן דינו שלא בפניו ועכשיו גרמת שנתפס צידם וגומרינן דינו ע"י מה שנופל צידם וכיון שנפסד ע"י מה שנופל צידם חשיב היוק ניכר ולא תוכל לומר הרי שלך לפניך וכן משמע בהניקין (גיטין ד' ג'): דבהיק ניכר אין יכול לומר הרי שלך לפניך דפריך ממתני' דגזל מטבע ונפסק כו' ואי אמרת היוק שאין ניכר שמיה היוק פי' משום דחשיב כאילו ניכר אמאי אומר ליה הרי שלך לפניך גזל הוא וממנא מעליא צדי עלטומי כי אין זה ממון שגזל כיון שחשבו כאילו היוק ניכר צו שאין לך שינוי גדול מזה אילו היה ניכר תס דמיוק צרשות שומר אפילו קודם גמר דין אם יחזירו שומר לצעליס לא יפטור צדך כיון דמיוק ע"י פשיעה שומר ונפל צרשות יזוק להחליט לו מיד לר"ע להשתעבד צו ולרבי ישמעאל לגבות מגופו והוה ליה היוק ניכר שהוא מופסד שנופל צרשות אחרים ולא יכול לומר הרי שלך לפניך כמו שיכול לומר צבור שהרג אפילו לאחר גמר דין לר' יעקב ולרבנן קודם גמר דין ומופקד לכ"ע: אלא שור בר טענה הוא. ואפילו דרשינן צעלמא כמיתת בעליס כך מיתת השור להך מילתא אין סברא דלורשו: חרין משומר הנם. הוא הדין דהוה מני למימר כולן פטורין בשמירה מעולה חוץ משאלא דחייב צבאנוסיס: אפי"ן בידהו נמי ליפטור. ושאל גופיה נהי דחייב לשלם דמי שור לצעליס מ"מ כופר אין משלם: צחוקת

השתחוק צשמירתו ודי צדק ולאו פשיעה היא הלכך לגבי צעליס פטור מדמי שור דהא סגי ליה צשמירה פחותה וצדי כפרה: והני לא כלספ שמירסן. שחייצין היו להשתחוק צשמירתו שיהא שמור לצעליו ופשיעה היא מדי אהרנבה ואצדיה: כמאן אי כר"מ. דלמך צמתנימין [ע"פ] מועד לא סגי ליה צשמירה פחותה ומשום הכי נמי קמני משלמין דמי:

דאמר
אוחו מאלהין ולא הפסקו צעליס בהתפסותו כלום ונראה לר"י דמתפסוהו מאלהין נמי חייב דמה שנופל ליד צ"ד חשבו היוק ניכר וכיון דעל ידי פשיעה נפל ליד צ"ד חייב ולא יכול לומר הרי שלך לפניך כמו בחמץ ועבר עליו הפסח שהוא היוק שאינו ניכר הלכך יכול לומר שם הרי שלך לפניך ור' יעקב לא חשיב היוק ניכר מה שנופל ליד צ"ד וגמרו את דינו כיון שאפילו לא בא לידם היו גומרינן את דינו ונמנא שאינו מפקד ע"י שצא לידם אלא כאילו גמרו דינו שלא בפניו חשיב לפי שגם אז היה נאסר והוי היוק שאין ניכר ולכך יכול לומר לו הרי שלך לפניך כמו בחמץ ועבר עליו הפסח ואי אהדרתיה לאו נמינת טעם הוא שהיה יכול להצילו ע"י כך שאין תלוי בזה כמו שפי"ה אלא כלומר לא היו גומרינן דינו שלא בפניו ועכשיו גרמת שנתפס צידם וגומרינן דינו ע"י מה שנופל צידם וכיון שנפסד ע"י מה שנופל צידם חשיב היוק ניכר ולא תוכל לומר הרי שלך לפניך וכן משמע בהניקין (גיטין ד' ג'): דבהיק ניכר אין יכול לומר הרי שלך לפניך דפריך ממתני' דגזל מטבע ונפסק כו' ואי אמרת היוק שאין ניכר שמיה היוק פי' משום דחשיב כאילו ניכר אמאי אומר ליה הרי שלך לפניך גזל הוא וממנא מעליא צדי עלטומי כי אין זה ממון שגזל כיון שחשבו כאילו היוק ניכר צו שאין לך שינוי גדול מזה אילו היה ניכר תס דמיוק צרשות שומר אפילו קודם גמר דין אם יחזירו שומר לצעליס לא יפטור צדך כיון דמיוק ע"י פשיעה שומר ונפל צרשות יזוק להחליט לו מיד לר"ע להשתעבד צו ולרבי ישמעאל לגבות מגופו והוה ליה היוק ניכר שהוא מופסד שנופל צרשות אחרים ולא יכול לומר הרי שלך לפניך כמו שיכול לומר צבור שהרג אפילו לאחר גמר דין לר' יעקב ולרבנן קודם גמר דין ומופקד לכ"ע: אלא שור בר טענה הוא. ואפילו דרשינן צעלמא כמיתת בעליס כך מיתת השור להך מילתא אין סברא דלורשו: חרין משומר הנם. הוא הדין דהוה מני למימר כולן פטורין בשמירה מעולה חוץ משאלא דחייב צבאנוסיס: אפי"ן בידהו נמי ליפטור. ושאל גופיה נהי דחייב לשלם דמי שור לצעליס מ"מ כופר אין משלם: צחוקת